

## ДО ПИТАННЯ ПРО ПЕРЕДАЧУ ЗНАЧЕНЬ УКРАЇНСЬКИХ СТИЛІСТИЧНИХ СУФІКСІВ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНГЛІЙСЬКОЮ

**Кришталь Світлана Михайлівна,**

кандидат філологічних наук, доцент,  
доцент кафедри теорії та практики перекладу  
Донецького національного університету імені Василя Стуса  
ORCID ID: 0000-0002-6562-3896

У статті вивчаються англійські атрибутивні генітивні конструкції як спосіб передачі стилістичних значень українських суфіксів збільшеності та суфіксів зменшуваності при перекладі.

Суфіксальний спосіб утворення нових значень слів відіграє в українській мові набагато більшу значущу роль, ніж в англійській. Цей факт робить актуальним питання про знаходження в межах мов, що відносяться до різних структурних типів, способів перекладацької компенсації, які дозволили б зберегти усі емоційно-логічні характеристики, що отримують українські лексеми за допомогою стилістичних суфіксів.

Атрибутивна генітивна конструкція складається із 3 базових елементів, а саме невизначеного артикля із іменником, що описує / характеризує об'єкт, прийменника «Of» та невизначеного артикля із іменником, що називає об'єкт, наприклад *a doll of a girl* – дівчина, як лялька, або «лялечка», «красунечка», «красунька», «дівчаточко», «вродливе дівчення» і т. ін. Порівняння із лялькою, яке є семантичною основою англійської конструкції, розкривається в українській мові завдяки численним варіантам нестлих суфіксів, які передають усі наявні конотації та емоційне забарвлення.

Зіставний аналіз 500 прикладів генітивної конструкції та їхніх українських відповідників в текстах різних жанрів наочно демонструє, що в англійській мові атрибутивний генітив певною мірою компенсує відсутність достатньої кількості префіксів та суфіксів, які утворюють фундамент словотворення в українській мові. Тобто ті функції, які в українській мові виконують афікси, в англійській мові беруть на себе інші структурні елементи, і атрибутивний генітив є одним із таких елементів. Вибір першого елемента конструкції зумовлює негативний або позитивний характер оцінності, яку передає уся конструкція. Семантика слів із негативною оцінкою (наприклад, *devil* – диявол, *hell* – пекло, *brute* – звір) відтворюється в українських перекладацьких еквівалентах за допомогою суфіксів збільшеності, у той час як значення слів із позитивною оцінкою (наприклад, *slip* – щось тонке і маленьке, *gem* – перлина, *beauty* – краса) відтворюються завдяки додаванню до твірних основ слів суфіксів зменшуваності.

У статті зроблено висновок, що генітивні конструкції є ефективним способом перекладу українських лексем із стилістичними суфіксами, який гарантує збереження експресивно-оцінних значень і конотацій при перекладі англійською. Англійські генітивні конструкції та українські стилістичні суфікси є перекладацькими еквівалентами; вони належать до різних рівнів мови, але виконують одну функцію, яка полягає в емоційно-експресивному збагаченні мови.

**Ключові слова:** суфікси збільшеності, суфікси зменшуваності, атрибутивна генітивна конструкція, перекладацький еквівалент, оцінка.

### **Kryshchal Svitlana. On rendering the meanings of Ukrainian stylistic suffixes when translating into English**

This article studies English attributive genitive constructions as a way of rendering stylistic meanings of the augmentative and diminutive suffixes when translating from Ukrainian.

Affixation plays a much more significant role in enriching words with new senses in Ukrainian than in English. Hence the importance of finding certain means of translation compensation techniques which, when applied to the languages that belong to different structural types, would make it possible to preserve all the emotional-logical characteristics obtained by Ukrainian words through stylistic suffixes.

Attributive genitive construction comprises 3 basic elements, namely Indefinite Article + Noun that describes / characterises the object, Preposition "Of" and Indefinite Article + Noun that name the object: *a doll of a girl* – a girl is like a doll, or in Ukrainian "lialechka", "krasunehka", "krasunika", "divchatochko", "beautiful divcha", etc. The comparison to a doll which establishes the semantic basis of the English construction is preserved in Ukrainian through numerous versions of endearment-diminutive suffixes that can render all the necessary connotations and emotional colouring.

Comparative analysis that embraces 500 examples of English genitive constructions and their Ukrainian equivalents in the texts that represent different genres proves that in English attributive genitives effectively compensate the lack of affixes, that form the foundations of the word-building system in Ukrainian. In other words, the stylistic functions which in Ukrainian are performed by affixes, in English are realised through different language means with attributive genitives being one of them.

The choice of the first element in the construction shapes negative or positive type of the evaluation which the whole construction carries. The meanings of the words with negative evaluation, such as "devil", "hell", "brute", are rendered in Ukrainian through the augmentative suffixes, whereas the meanings of the words with positive evaluation, such as "slip", "gem", "beauty", are rendered through adding diminutive suffixes to the basic forms of the words.

The article concludes that genitive constructions are an effective way to render the meaning of Ukrainian words with stylistic suffixes; it ensures the preservation of expressive-evaluation segments of the word meaning, as well as connotations when translating into English. English genitives and Ukrainian stylistic suffixes can be regarded as translation equivalent. Belonging to the different language levels they perform the same function, namely that of emotional-expressive enrichment of the language.

**Key words:** augmentative suffixes, diminutive suffixes, attributive genitive construction, translation equivalent, evaluation.

**Вступ.** У цій статті йдеться про атрибутивну генітивну конструкцію – граматичну конструкцію особливого структурно-семантичного типу, яку в англійській мові активно використовують в текстах різних жанрів для передачі ставлення та вираження емоційно-логічних характеристик. Для цієї конструкції притаманні наступні характеристики: 1) предмет і його постійну чи змінну ознаку в атрибутивних генітивних конструкціях називають виключно іменники; 2) предмет, який описується чи характеризується, вживаний у формі родового відмінка іменника; 3) іменник, що називає об'єкт, супроводжується невизначеним артиклем; іменник, що називає ознаку, супроводжується невизначеним артиклем, або іншою лексичною одиницею, яка вказує на визначеність предмета, наприклад присвійним займенником.

Таким чином, ця конструкція є іменниковою за формою, та атрибутивною – за функцією. Наприклад, вираз *a doll of a baby* має наступну структуру: Артикль + Іменник + Прийменник *of* + Артикль + Іменник. Перший іменник у цій конструкції виконує функцію характеристики об'єкта, а другий іменник у складі цієї конструкції – називає об'єкт, що отримує характеристику. Один із варіантів перекладу українською мовою: *не дитя, а лялечка*, інакше кажучи *дитя, що схоже на лялечку*. Вираз *a beast of a cold* можна перекласти українською мовою за допомогою іменника із суфіксом збільшеності та негативного ставлення *ущ(е) – морозище*.

**Матеріали та методи.** Конструкція, що розглядається, є відображенням специфічних рис англійського словотворення й структурних аналогів в українській мові не має. Стилестичні характеристики цієї конструкції описано достатньо повно в численних працях із лексикології та словотвору [1, с. 185; 2, с. 805; 3, с. 426]. Однак, за межами досліджень полишено питання перекладу та структурних і семантичних відповідників англійських атрибутивних генітивних конструкцій у мовах інших структурних типів, наприклад, в українській. Відсутність праць із зазначених аспектів умотивовує **актуальність** цієї розвідки. Її **мета** – дослідити специфіку іменникових конструкцій із генітивом та визначити їхню роль в системі засобів створення образності й вираження ознаки в англійській мові. Ця мета передбачає розв'язання таких **завдань**: 1) описати лексичні особливості англійських атрибутивних генітивних конструкцій; 2) за допомогою перекладу встановити семантичні відповідники англійських атрибутивних генітивних конструкцій в українській мові.

**Результати дослідження.** Дослідження англійських атрибутивних генітивних конструкцій має безпосереднє відношення до питання про переклад українських слів із суфіксами збільшеності / зменшуваності, які визначають особу за негативною / позитивною ознаками та надають значенню слова певного емоційного забарвлення. Стилестичний потенціал цих суфіксів в українській мові невичерпний [4, с. 20; 5; 6, с. 40]. Вони виконують у мові не тільки (і не стільки) номінативну, а й комунікативну та емоційно-експресивну функції. В художніх, газетних і публіцистичних жан-

рах суфікси збільшеності / зменшуваності передають різні відтінки почуттів та виражають кількісну, емоційну, естетичну, етичну та сенсорну оцінку. Англійська мова, в якій суфіксальний спосіб не відіграє такої ролі у збагаченні словника і створенні стилістичних значень, пропонує свої засоби передачі почуттів та оцінок [7, с. 150; 8, с. 240; 9, с. 1025; 10]. Одним із таких засобів, що цілковито відображає аналітичний характер англійської мови, є атрибутивні генітивні конструкції. Дослідження, яке спиралося на 500 прикладів генітивних конструкцій, що були знайдені методом суцільної вибірки в текстах художньої, газетної та публіцистичної прози, продемонструвало, що вони є стислим засобом влучної, чіткої характеристики об'єкту, здатним передавати як логічну, так й емоційну інформацію про нього.

Зіставний аналіз прикладів конструкції та їхніх українських відповідників наочно демонструє, що в англійській мові атрибутивний генітив певною мірою компенсує відсутність достатньої кількості префіксів та суфіксів, які утворюють фундамент словотворення в українській мові. Він є прямим еквівалентом українських суфіксів і префіксів, що, приєднуючись до твірної основи, формують різні експресивно-оцінні значення похідних слів. Наприклад,

1. *I actually did take myself to one grand palazzo of a clinic in the richer part of the stricken city* [11, с. 30].

2. *Everything in that tiny cupboard of a room was purple...* [12, с. 18].

3. *I'm tired already of this foolish pretence that she's addressing some boring old fart of a judge...* [12, с. 22].

У якості перекладу виділених конструкцій можна запропонувати наступні лексичні одиниці в українській мові: 1) *величезна клініка*; 2) *закамарок / малесенька кімната*; 3) *отой старий бовдур / бовдуряка суддя*.

Як можна побачити з наведених прикладів, семантика першого іменника зумовлює тип оцінки і, таким чином, співвідноситься із суфіксами збільшеності (негативна оцінка, негативні емоції) або суфіксами зменшуваності (позитивна оцінка, позитивні емоції).

Наведемо приклади генітивних конструкцій із виключно позитивною оцінкою, що були взяті із соціальних мереж.

1. *Delighted by this gem of a scent. The gorgeous smell lingers softly, making it my new favourite.*

2. *Unknown by tourists, this gem of a temple shelters an authentic Buddha Amida statue, several precious paintings and two dry gardens.*

3. *Thank you for channelling the gamine beauty of Audrey Hepburn in that wow of a white dress with a jaunty, outsize, stripy black-and white bow.*

В перших двох реченнях головним словом конструкції виступає іменник «gem» (перлина, скарб), тобто об'єкт, що описується, порівнюється із перлиною та автоматично отримує всі позитивні конотації, що пов'язані із цим словом: не аромат, а скарб – чудовий аромат; не храм, а справжня перлина. В третьому реченні біла сукня описується за допомогою вигуків «wow» (вау) – не сукня, а просто вау – вражаюча, прекрасна сукня.

Звернімося до прикладів генітивних конструкцій, які передають негативну оцінку, основою для якої виступають різні негативні емоції та відчуття, як то зневага, незадоволення, розчарування, тощо:

1. *The summer sun continued to rise in the sky and propel shocks of heat down on the city and the heavy moisture moistened bodies and clothing, and people fanned and wiped at sweating faces trying to survive another bitch of a day as Harry and Marion peacefully passed the day sleeping in each other's arms oblivious to the reality surrounding them* [13, с. 35].

2. *The Occupant is a slow burn of a thriller that never catches fire. It's not without some pleasures but never really grips the way it should* (рецензія на фільм).

3. *There's not much to it, but you can't miss the church – ugly big barn of a thing* [14, с. 153].

У першому реченні описується спекотний день у великому місті; герої намагаються якось витримати ще один «страшенно важкий день». Друге речення є рецензією на фільм. Автор, за допомогою генітивної конструкції, порівнює його із вогнем, що мляво горить, інакше кажучи, трилер так собі, посередній, «слабенький». У третьому реченні церква схожа на огидний великий сарай; цю ідею, що виражено в англійській мові за допомогою генітиву, в українській мові може передати суфікс збільшеності – «сарайце».

Загалом, незважаючи на велику кількість слів, що можуть бути використаними з метою характеристики об'єкту в рамках генітивних конструкцій, можна виділити найбільш частотні лексичні одиниці. До таких відносяться *slip* (щось маленьке та тонке), наприклад *a slip of a girl* (дівчинка, дівчатко, дівчинонька, дівча, дівчур і т. ін.), *a slip of a boy* (маленьке хлопчисько, хлопчатко, хлоп'ятко; маленький хлопчик, хлопчина); *brute* (звір) – *a brute of a man* (грубий мужик, селяк, чолов'яга, мужлан, дикун, злющий); *hell* (пекло) – *a hell of a row* (страшенна сварка, колотнеча), *a hell of a journey* (нічого собі поїздочка), *a hell of a cold* (холодище, холоднеча), *a hell of a headache* (страшенний головний біль, голова розколюється); *fool* (дурень) – *a fool of a man* (дурко, дурище, дуркуватий, дурлига, дурмило, дурналюка і т. ін.). Очевидно, що усім виразам із компонентом *slip* відповідають українські слова із суфіксами зменшуваності, у той час як значення решти компонентів – *brute, hell, fool* – вдало передаються за допомогою слів із суфіксами збільшеності.

Суфікси збільшеності / зменшуваності влучно відтворюють значення, які мають генітивні конструкції в англійській мові, та навпаки. Стилістичні суфікси в українській мові та атрибутивні генітивні конструкції в англійській мові є засобами передачі емоцій та оцінок на різних рівнях мови і часто виступають перекладацькими еквівалентами. Однак, трапляються приклади, коли стилістичний суфікс не передає усі нюанси значення генітивної конструкції і тоді їх краще розкрити описово, або за допомогою метафори. Цю тенден-

цію можна спостерігати у тих випадках, коли в самій генітивній конструкції характеристика об'єкта є експліцитно метафоричною. Наприклад:

*A defining feature of luxuries is that they're expensive. The same is true of luxury beliefs. The belief that Israel is perpetrating genocide in Gaza, like the belief that a Palestinian state can be wished into existence by western leaders, is a Hermes handbag of an idea. It is on a par with the belief that peace can somehow be brokered between Ukraine and Russia without the application of meaningful economic and military pressure on Moscow, an idea that is more of a Patek Philippe watch* [15].

Генітивну конструкцію *a Hermes handbag of an idea* супроводжує вичерпний контекст, завдяки якому стає зрозумілим її значення – «ідея, що схожа на сумку Hermes», тобто є символом розкоші, яку мало хто може собі дозволити.

У наступному прикладі англійська мова метафорично описується як своєрідний пилосос, що увібрав у себе усе, із чим зіткнувся на шляху – образ, який варто залишити при перекладі:

*«English has been this vacuum cleaner of a language, because of its history meeting up with the Romans and then the Danes, the Vikings and then the French and then the Renaissance with all the Latin and Greek and Hebrew in the background»* [16, с. 3].

**Висновки.** Атрибутивні генітивні конструкції є суто англійським способом називання ознаки й суб'єктивної характеристики предмета за допомогою іменника. Вони активно використовуються в усіх жанрах і стилях англійської мови як влучний засіб опису предметів, що передає такий самий, або навіть більший об'єм інформації про предмет, ніж прикметники. Семантичними відповідниками цих конструкцій в українській мові є стилістичні суфікси збільшеності / зменшуваності. Англійські генітивні конструкції та українські стилістичні афікси є перекладацькими еквівалентами на різних рівнях мов, що відносяться до відмінних структурних типів. Англійські генітивні конструкції компенсують меншу, у порівнянні із українською мовою, вагу суфіксального способу словотворення і разом із суфіксами є засобами вираження категорії суб'єктивного ставлення до реалій.

**Перспективи** подальших розвідок із цього питання полягають у тому, щоб систематизувати інші англійські конструкції, які мають потенціал семантичних перекладацьких еквівалентів для українських слів із стилістичними суфіксами, інакше кажучи, можуть бути використані для передачі їхніх значень у процесі перекладу. Це також допоможе узагальнити лінгвістичні засоби, що використовуються для створення характеристики об'єкту в мовах різних структурних типів. Іншим напрямком розвідок у цій сфері є удосконалення методики викладання перекладу і покращення його практичної якості.

### Література:

1. Baayen R. H. On frequency, transparency and productivity. *Yearbook of morphology*. 1992. P. 181–208.
2. Baayen R. H., Lieber R. Productivity and English word-formation: a corpus-based study. *Linguistics*. 1991. № 29. P. 801–843.
3. Cannon G. Functional Shift in English. *Linguistics*. 1985. Vol. 23. Issue 3. P. 411–431.
4. Денисовець І. В., Дерев'янюк Л. І. Емоційно-оцінний потенціал словотворчих суфіксів демінутивності та пестливості в сучасній українській дитячій прозі. *Вісник КНЛУ*. Серія Філологія, 2019. Том 22. № 1. С. 18–26.
5. Клименко Н. Ф. Як народжується слово. Київ: Академперіодика, 2017. 250 с.
6. Широков В. А., Симоненко Л. О., Стратулат Н. В., Томіленко Л. М., Шевченко Л. Л. Динаміка лексико-семантичного складу Словника української мови у двадцяти томах. *Лінгвістично-інформаційні студії: Праці Українського мовно-інформаційного фонду НАН України : у 5 т.* Київ : Український мовно-інформаційний фонд НАН України, 2018. Т. 3 : Тлумачна лексикографія. Кн. 3. 230 с.
7. Bauer L. *English Word Formation*. Cambridge : Cambridge University Press, 2012. 162 p.
8. Bauer L. *Morphological productivity*. Cambridge : Cambridge University Press, 2001. 260 p.
9. Nishimoto E. Defining new words in corpus data: productivity of English suffixes in the British national corpus. *Proceedings of the Annual Meeting of the Cognitive Science Society*. 2004. № 26. P. 1023–1028.
10. Plag I. Morphological productivity: structural constraints in English derivation. Berlin : De Gruyter Mouton, 1999. 302 p.
11. Hitchens Ch. *Mortality*. London: Atlantic Books, 2012. 106 p.
12. Forster M. *Private papers*. London : Vintage, 2004. 252 p.
13. Selby H. Jr. *Requiem for a Dream*. Penguin Books, 2009. 229 p.
14. Banville J. *Snow*. London : CPI Group, 2020. 357 p.
15. Ferguson N. A genocide is under way – but it's not in Gaza. *The Times*. 2025. August 2.
16. Crystal D. *The Story of English in 100 Words*. Profile Books Ltd, 2012. 284 p.

### References:

1. Denysovets, I.V., Derevianko, L.I. (2019). *Emotsiino-otsinnnyi potentsial slovotvorchykh sufiksiv deminutyvnosti ta pestlyvosti v suchasniy ukrainskii dytiachii prozi* [Emotional-evaluation potential of the word-building suffixes of diminution and endearment in modern Ukrainian children prose]. *Visnyk KNLU. Seriya Philologiya* [Messenger of Kyiv National Linguistic University: collection of scientific papers]. Vol. 22. № 1. pp. 18–26 [in Ukrainian].
2. Klymenko, N.F. (2017). *Yak narodzhuetsia slovo* [How a word is born]. Kyiv: Academperiodyka, 250 p. [in Ukrainian].
3. Shyrokov, V. A. and others (Eds.). (2018). *Dynamika leksyko-semantichnoho skladu Slovnyka ukrayinskoyi movy v 20 tomakh* [Dynamics of the lexical-semantic composition of the Dictionary of the Ukrainian language in 20 volumes]. *Linhvistychno-informatsiyni studiyi: Pratsi Ukrayinskoho movno-informatsiynoho fondu NAN Ukrayiny – Linguistic-information studies: papers of Ukrainian language-information fund of the Academy of Sciences of Ukraine*. (Vol. 3) (Book 3). Kyiv. 230 p. [in Ukrainian].
4. Baayen, R. H. (1993). On frequency, transparency and productivity. *Yearbook of morphology*. 1992, pp.181–208 [in English].
5. Baayen, R. H., Lieber, R. (1991). Productivity and English word-formation: a corpus-based study. *Linguistics*. № 29, pp. 801–843. [in English].
6. Bauer, L. (2012). *English word-formation*. Cambridge: Cambridge University Press, 162 p. [in English].
7. Bauer, L. (2001). *Morphological productivity*. Cambridge: Cambridge University Press, 260 p. [in English].
8. Cannon, G. (1985). Functional shift in English. *Linguistics*. Vol. 23. Issue 3, pp. 411–431. [in English].
9. Nishimoto, E. (2004). Defining new words in corpus data: productivity of English suffixes in the British national corpus. *Proceedings of the Annual Meeting of the Cognitive Science Society*. 2004. № 26, pp. 1023–1028. [in English].
10. Plag, I. (1999). Morphological productivity: structural constraints in English derivation. Berlin: De Gruyter Mouton, 302 p. [in English].
11. Hitchens, Ch. (2012). *Mortality*. London: Atlantic Books, 106 p. [in English].
12. Forster, M. (2004). *Private papers*. London: Vintage, 252 p. [in English].
13. Selby, H. Jr. (2009). *Requiem for a Dream*. Penguin Books, 229 p. [in English].
14. Banville, J. (2020). *Snow*. London: CPI Group, 357 p. [in English].
15. Ferguson, N. (2025) A genocide is under way – but it's not in Gaza. *The Times*. August 2. [in English].
16. Crystal, D. (2012). *The Story of English in 100 Words*. Profile Books Ltd, 284 p. [in English].

Дата першого надходження рукопису до видання: 19.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 18.09.2025

Дата публікації: 03.11.2025